Gemeente Amsterdam

Reactie MenA op presentatie BG5

Aan	UvA, 5.1.2,e
Van	5.1.2,e en 5.1.2,e en Archeologie
Kopie aan	5.1.2,e
Datum	17 maart 2020

Geachte heren,

Tijdens een gezamenlijke bijeenkomst met de RCE op 10 maart heeft MenA kennis genomen van de laatste plannen voor BG5 in het kader van het Strategisch Masterplan Universiteitskwartier. Aangezien de twee varianten op korte termijn voorgelegd gaan worden aan de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit geeft MenA graag een eerste informele reactie op hoofdlijnen.

De herontwikkeling van Binnengasthuiscomplex biedt goede kansen het gebied als geheel een kwaliteitsimpuls te geven. Bij de presentatie is alleen de transformatie van de voormalig Klinisch Ziekenhuis van architect H. Leguyt (BG5) voorgelegd. De ontwikkeling van BG5 is echter onlosmakelijk verbonden met de totale transformatieopgave van het Universiteitskwartier en zou ook in dit licht moeten worden beschouwd. Juist vanuit een visie op het totale gebied is het mogelijk om tot een coherent stedenbouwkundig en programmatisch concept te komen dat recht doet aan de aanwezige cultuurhistorische waarden en de kwaliteiten van het gebied als totaal versterkt. Vandaar dat MenA naar de laatste voorstellen voor BG5 kijkt in het licht van de totale ontwikkeling, die in eerdere stadia is gepresenteerd.

De twee voorgelegde plannen voor BG5 zijn uiteenlopend van aard en zullen beide afzonderlijk hieronder behandeld worden.

- De voorkeursvariant van de UvA behelst het vervangen van de inbouw tussen de twee vleugels met voormalige ziekenzalen, waarbij opnieuw het binnengebied wordt overkapt en een kubus vormig volume aan de Vendelstraat wordt gepositioneerd.
- Het alternatieve plan gaat uit van een nieuwe inbouw tussen de vleugels, waarbij maximum bebouwing volgend uit de bestemmingsplan richtlijnen worden gevolgd.

In beide plannen wordt het gebouw voorzien van een adres aan de Vendelstraat. Daarnaast bestaat de wens om een directe interne verbinding met de Oudemanhuispoort te bewerkstelligen.

De nieuwe invulling van de voorkeursvariant tussen de twee vleugels bestaat uit een omvangrijk nieuw volume met collegezalen aan de Vendelstraatzijde met daarachter een overkapt atrium. Het voorgestelde nieuwe volume vormt op de begane grond de hoofdentree van het gebouw met daarboven twee bouwlagen met collegezalen (een bouwlaag met één grote zaal en een bouwlaag met meerdere zalen). Het volume komt hierdoor tot het niveau van de goot van het monument, met aan weerszijde een smalle strook. Deze strook wordt van groen voorzien en afgesloten met

een hek om overlast te voorkomen. De omvang van het volume is mede ingegeven door de eisen die aan een collegezaal worden gesteld.
Een nadeel is dat door de omvang van het volume een restruimte ontstaat die een zodanig beperkte maat heeft dat de zichtbaarheid van de vleugels ten opzichte van de huidige piramidevormige inbouw sterk wordt verminderd. Bovendien heeft het volume wat betreft de breedte en hoogte ten opzichte van de twee vleugels niet een ondergeschikt karakter.
Verder wordt de binnenplaats opnieuw overkapt, waarbij de positie van de overkapping nog niet vast ligt. Het opnieuw overkappen van de binnenplaats leidt tot nieuwe aansluitingen op het gebouw, waar nu de overkapping op een op zichzelf staande constructie rust lijkt te worden voorgesteld de constructie van de overkapping volledig op de vleugels te laten rusten. Dit kan constructieve gevolgen hebben voor de monumentale vleugels. Dit is vanwege de huidige conceptuele uitwerking nog niet te beoordelen.

In het alternatieve plan wordt een nieuwe inbouw gerealiseerd, dat zou voorzien in het vanuit bestemmingsplan maximaal in te vullen bouwvolume. De gepresenteerde bestemmingsplangrens is volgens R&D niet correct omdat in de geschetste volumeopbouw geen rekening is gehouden met de definitie van een dakbeëindiging opgenomen in het bestemmingsplan 'Postcodegebied 1012'. De inbouw koekt volledig vast aan de belendende vleugels, waardoor het zicht op deze vrijwel volledig verloren gaat. De tussenbouw heeft een totaal niet ondergeschikt karakter. Het voorstel is ten opzichte van de huidige situatie een enorme verslechtering van de beleefbaarheid van de monumentale waarde.

Het verwijderen van de ingebouwde mensa van het voormalige Klinisch Ziekenhuis (BG5) geeft de kans de paviljoenstructuur en oorspronkelijke karakter van het monument weer afleesbaar te maken. Bij de uitwerking van de voorkeursvariant was het verbeteren van de afleesbaarheid van de paviljoenstructuur' onderdeel van de opgave. Zowel de voorkeursvariant als het voorstel dat de maximale bestemmingsplangrens volgt geven echter geen wezenlijke kwaliteitsverbetering ten opzichte van de huidige situatie. Het blijft wenselijk dat de afleesbaarheid van de paviljoenstructuur leidend is voor het nieuwe volume. De wens vanuit de UvA om een collegezaal in het nieuwe volume op te nemen is weliswaar begrijpelijk, het opgetelde totale gewenste programma is dusdanig omvangrijk dat hier geen sprake is van een verbetering.

Naast de afleesbaarheid van de paviljoenstructuur is een belangrijk aandachtspunt voor de opwaardering en herbestemming van BG5 naar faculteit voor de Geesteswetenschappen het verbeteren van de ruimtelijkheid, waarbij de paviljoenstructuur het uitgangspunt is. Het nieuwe volume moet zich verhouden tot het bestaande monumentale gebouw, waarbij de vraag zich oproept of een volume met de voorgestelde omvang, die voortkomt uit de wens op deze locatie meerdere collegezalen met een bepaald aantal stoelen te huisvesten, hier wel op zijn plek is. Wellicht kan dit volume of een deel hiervan op een andere locatie binnen het terrein worden gerealiseerd. Het zou winst zijn als de connectie van de twee historische collegezalen tegenover elkaar (in de Tweede Chirurgische kliniek en het Klinisch Ziekenhuis) weer kan worden gelegd. Mogelijk biedt de ontwikkeling en uitbreiding van het Administratiegebouw (BG3) waarin het strategisch Masterplan voorziet, hierbij kansen. Door juist stedenbouwkundig en programmatisch naar het totale gebied te kijken kan een functioneel en ruimtelijk kwalitatief hoogwaardig plan

worden ontwikkeld dat voorziet in de programmatische wensen van de UvA en recht doet aan het bijzondere karakter van het Binnengasthuisterrein.

We hopen met de genoemde aandachtspunten een positieve bijdrage te leveren aan het verdere ontwikkelproces en kijken met belangstelling uit naar de verdere planvorming.

Met vriendelijke groet,

5.1,2,e

5.1,2,e

Monumentenadviseur
Monumenten en Archeologie